

Almášia

Banská Štiavnica Mesto kultúry 2019

Kultúrna príloha

6. jún 2019
číslo II.

samostatne
nepredajné

Skutočný poklad Banskej Štiavnice

Keď sa povie „poklad“ v súvislosti s Banskou Štiavnicou, zvyčajne sa človeku vybaví drahé kovy, ktoré sa tu po celé stáročia ťažili, alebo historické pamiatky, ktorými sa toto mesto pýši. Skutočný poklad je však ukrytý niekde úplne inde. Objaviť ho môžete ako aktívni diváci pochôdzkovej inscenácie Štiavnica nielen strieborná alebo Mešťania, básnici a Náckovia, ktorá mala premiéru 1. júna.

Foto: Lucia Matejová

Ako naznačuje podtitul inscenácie, putovanie zahŕňa rôzne obdobia Banskej Štiavnice: od mešťanov z čias Barbory Rösslovej cez významných štiavnických básnikov 19. a 20. storočia až po súčasnosť reprezentovanú Náckom Vášárym a jeho pokračovateľmi. Vyše tridsať postáv dokázalo zahrať zopár členov hereckej skupiny Stratený groš. Tvoria ju nielen profesionáli, ale aj niekoľko talentovaných štiavničianov vrátane dvoch detských predstaviteľov. „Hercov sme vybrali podľa typov jednotlivých postáv. Hľadali sme nielen dobrých rétorov so silným hlasom, hudobne a pohybovo disponovaných performerov, ale aj hercov s ľudsky zaujímavým príbehom. Vytvorili sme zladenú hereckú skupinu, kde prebieha

vzájomne obohacujúca spolupráca,“ hovorí režisérka Jana Mikitková z Ansámblu nepravidelného divadla, ktorá je spolu s Jánom Faklom zároveň autorkou scenára a textov piesní.

Fantastická súhra s prostredím

Pochôdzková autorská inscenácia sa odohráva na známych miestach historického centra Banskej Štiavnice počnúc Radničným námestím a končiac Starým zámkom. Diváci putujú spolu s hercami a károu šťastia v sprievode chytľavých melódií, malého občerstvenia a milých vzájomných interakcií, ktoré divákov vtahujú na scénu. Lokalita každého zo

zastavení, kde sa odohráva dej, nie je len kulisou: putovné divadlo z nej dokáže vyťažiť maximum a prekvapovať diváka od začiatku do konca.

Dejiny s obrovským nadhľadom

Štiavnica nielen strieborná spracúva mysterióznu legendu o bohatej štiavničanke Barbore Rösslovej v kombinácii s mnohými známymi osobnosťami zo štiavnických dejín – s nadhľadom a vtipom, ktorý si najviac vychutnajú tí, čo sa orientujú v histórii mesta. A že sa v nej orientujú predovšetkým autori scenára, o tom niet pochyb. Nielen preto, že na záver predstavenia vám na

pamiatku venujú noviny Auslág plné zaujímavých informácií. Ale najmä preto, že práve „ľahkosť bytia“ jednotlivých postáv na scéne dáva tušiť ohromné množstvo práce s historickými faktami.

Poklad na záver

A ako je to teda s tým pokladom? A čo má vlastne spoločné s Barbarou Rösslovou? Veď Barborin príbeh je o dvoch nešťastných manželstvách z ro-

zumu a o láske k Volfovi Segerovi, ktorý nakoniec padne v boji s Turkami. Nuž ale, Ansámbl nepravidelného divadla a Stratený groš dokážu aj nemožné: Hrať, spievať a vtipkovať naplno v prudkých štiavnických kopcoch a na záver dojať diváka hlbokým uvedením, že skutočný poklad Banskej Štiavnice máme všetci na dosah. Len treba otvoriť oči. Ak neviete, ako na to, tešte sa na šesť letných repríz putovného divadla. Želáme mu veľa divákov a vydarené počasia.

Termíny repríz: 15. júna, 22. júna, 20. júla, 4. augusta, 17. augusta, 1. septembra.

Alica Hrnčiríková,
Gashpar Creative

S hlavou v oblakoch

@ Ansámbl
Nepravidelného
Divadla

Okamihy, keď sa človek vzdá svojej identity, sú nádherné. A okamihy, keď má možnosť precítiť to v spojení s „náhodnými okoloidúcimi“, sú nezabudnuteľné. Tento stav beztiaže prepožičal poľský Teatr Delikates na 20 minút každému, kto sa počas posledného májového víkendu rozhodol mať hlavu v oblakoch.

Teatr Delikates založili v roku 2007 Wiktor Malinowski a Małgorzata Meller. Pri tvorbe názvu svojho divadla sa nechali inšpirovať obchodíkmi s lahôdkami. A nielen pri tvorbe názvu. Teatr Delikates totiž tvorí produkcie s krásnym obalom a chutným obsahom plným veľmi dôležitých výživných látok. Do Mesta kultúry 2019 ich pozval Ansámbl nepravidelného divadla, ktorý, naopak, veľmi pravidelne zabezpečuje dodávku kvalitného divadelného „materiálu“ pre návštevníkov Almázie. V tomto prípade sa postaral o nádherný, povznášajúci zážitok v prostredí Veľkej Vodárenskej aj hájovne pri Červenej studni.

Prechádzka ako duchovná záležitosť

Keď vás niekto pozve na prechádzku do ilúzie času a priestoru, neviete presne, do čoho idete, ale viete, že tam v každom prípade chcete vykročiť. S radosťou si necháte nasadiť na hlavu ľahký obláčik a slúchadielka a tušíte, že vás čaká niečo nevšedné. Napriek vizuálnemu súkromiu, ktoré vám okolo hlavy vytvorila dômyselná inštalácia mrakov, periférne sledujete ďalších návštevníkov očakávajúcich sľubovanú audio – vizuálnu lahôdku s nohami na zemi a s hlavou kade – tade. Zo slúchadiel sa ozývajú prvé vety a pokyny. Všetci s hlavou v oblakoch prijímame túto roztomilú hru a postupne sa nechávame unášať vznešenými myšlienkami, ktoré aspoň 20 minút dokážeme žiť.

Už len vzlietnuť

Keď sa hrou s nohami na zemi a s hlavou v oblakoch necháte pohltiť úplne, stane sa zázrak: zrazu máte v oblakoch aj nohy. A letíte čoraz vyššie. Dívate sa na svoj život z nadhľadu a vnímate len to, čo je podstatné. Strávite so sebou úžasné momenty bez plánov, záväzkov,

povinností, oddelenosti. Zažívate slobodu, ktorú si môžete darovať len vy sami. Po líkach vám možno stekajú slzy dojatia, ale na perách máte permanentný úsmev. Postupne zosadáte na zem. Predstavenie, v ktorom hráte hlavnú úlohu, sa končí. Objímate ľudí, s ktorými ste sa len pred chvíľou zoznámili a ktorých možno nikdy neuvidíte, hoci

ste si istí, že ste tento výlet mali zažiť práve s nimi. Vaše srdce prekypuje radosťou, ktorú by ste chceli dopriať každému. A zároveň viete, že na prechádzku S hlavou v oblakoch ste sa nevybrali posledný raz...

Fotky: L. Lužina

Alica Hrnčiríková,
Gashpar Creative

Smútok prázdnych „kulturákov“

Svätý Anton, Ilija, Prenčov, Banský Studenec, Banská Belá, Baďan, Repište, Horná Roveň, Štiavnické Bane. To sú lokácie, kde sa v mesiaci máj pohybovala slovenská fotografka a aktivistka Andrea Kalinová. Počas rezidenčného pobytu TROJICA AIR v rámci programu Mesta kultúry 2019 sa autorka vybrala fotografovať spoločenské sály, kultúrne domy a kiná, ktoré sú v týchto obciach a dedinách často jediným miestom lokálnej kultúrnej infraštruktúry. Ich výskyt nie je ničím výnimočným, veď stavbu kultúrnych domov nariaďovala štátna politika špeciálnou legislatívou od konca 50tych rokov. Plánovane vznikali po celom vtedajšom Českosloven-

sku. Kultúrny dom s veľkou spoločenskou sálou (súčasťou bolo takmer vždy pohostinstvo alebo stravovacie zariadenie) začína byť vnímaný ako základný stavebný prvok kultúrnej vybavenosti a dominantou obcí, čomu často zodpovedalo jeho umiestnenie v centre a veľkosť. Častokrát sa ich stavba realizovala formou akcií Z, dobrovoľných brigád. Kultúrne domy boli súčasťou plánovanej propagandy, ktorá v nich nachádzala priestor pre osvetovú činnosť a záujem pre prácu národných výborov. Konali sa tu tak svadby, plesy združení, ale aj voľby do JRD, zasadania (družstevné kluby), osvetové besedy. Viacúčelové sály spájali často kino, divadelnú sálu, spoločenskú zábavu. Po Nežnej revolúcii v 90tych rokoch starostlivosť o „kulturáky“ postupne prešla na obce. Pre ich malé a často napnuté rozpočty predstavujú náklady na prevádzku kultúrnych sál záťaž, s ktorou sa každá obec pasuje individuálne. Predimenzovanosť budovy kultúrnych domov, ktorá nezohľadňuje mierku obce, je dnes v kontraste s ich marginálnym funkčným využitím. Počas roka veľká časť z nich žije prázdnotou. Len málokde žijú celoročne. Programové využitie nachádzajú od plesovej sezóny, fašiangov, po májové svadby, kedy sa komunita dediny presúva s prvými letnými dňami do exteriérov, do záhrad a k Jánskym vatrám. Fotografka

Zuzana Bodnárová zachytáva rôzne podoby týchto stavieb, ktoré spája aktívna minulosť. Na fotografiách je človek v úzadí. Cítíme jeho prítomnosť v materiáloch, detailoch, proprietách, dekoráciách. Kvetinová výzdoba odkazuje na deň matiek, lampióny na fašiangovú zábavu, svetelné girlandy na svadbu, ktorá tu bola počas víkendů... Autorka ponecháva jednotlivé scény bez zásahu, nekomentuje ich, naranžuje ani nerežiruje statický obraz. Expanzia spoločenského života obce sa nekoná. Častá odpoveď na otázku Prečo? Znie „Nie je pre koho.“ Je tomu ale skutočne tak?

Zuzana Bodnárová

Ilija / zo série Kultúrne sály, foto: A. Kalinová

MUZIKULA priniesla zážitky

V dňoch 24. a 25. mája sa v priestoroch ZUŠ B. Štiavnica konal v poradí už tretí zo série hudobných workshopov pod hlavičkou projektu Hudba robí človeka, ktorý je súčasťou aktivít Mesta kultúry 2019.

„Milo nás prekvapila zatiaľ najvyššia účasť – workshopu sa zúčastnilo spolu 24 osôb, z toho 6 dospelých a deti navštevujúce ZUŠ a Komunitnú obývačku na Povrazníku vo veku od 8 do 15 rokov. Teší nás tento záujem a aj fakt, že workshopy sa postupne stávajú obľúbenou voľbou pre trávenie voľného času a stretávame na nich už mnoho známych tváří,“ dodáva organizátorka Saša Pastorková.

Muzikula naplnila dva dni improvizovanou hudbou, radosťou, tancom, rytmizovaním, spontánnosťou. Proste kreativitou v najrôznejších podobách. Viac nám o tomto projekte povedali samotní lektori, slovenská klaviristka a skladateľka Jana Bezek a africký hudobník Thierry Ebam.

Pani Bezek, aké boli teda štiavnické impresie po úspešnom workshope a verejnom vystúpení v areáli Starého zámku?

Bola som uchvátená rozmanitosťou účastníkov...vekovou, charakterovou. Prekvapili ma zverenci pána Koledu z Komunitnej obývačky – neuveriteľné, čo ten pán dokázal, tak vnímavé a disciplinované rómske deti som ešte nezažila. Vždy po workshopoch zvykneme s Thierryom rozoberať a analyzovať, čo sa udialo. Mali sme pocit dobre vykonanej práce, lebo to bolo úprimné a spontánne.

Vystúpenie medzi hradbami Starého zámku, foto: P. Horkavy

Hodnotný zážitok nielen pre nás, ale aj pre publikum v areáli Starého zámku.

Pán Ebam, ako sa vám muzicírovalo so štiavnickými deťmi, a ako hodnotíte ich záverečné vystúpenie?

Štiavnické deti mali, ako ja hovorím, šťavu. Vynikali disciplínou, tvorivosťou, hudobným talentom a nadšením. K tomu by som ešte pridala ich veľký záujem verejne tancovať, čo je dnes ťažko dosiahnuteľná vec nielen u dospelých ľudí, ale bohužiaľ už aj u detí. Záverečné vystúpenie bolo výborné a dôsledné. Deti odvedli profesionálne to, čo bolo pripravené a ešte nás k tomu prekvapili svojimi vlastnými tanečnými choreografiami.

O zážitky zo štiavnického workshopu sa s nami podelili aj dvaja rodičia, ktorí sa všetkých aktivít zúčastnili spolu so svojimi deťmi.

Pre mňa bol workshop veľmi obohacujúci, jednak preto, že väčšinou pracujem s deťmi a hudbou ako lektor, čiže teraz som si mohla

zažiť byť účastníkom. Páčili sa mi hry, ktoré boli vhodné pre všetky vekové kategórie. Tiež je super, že tieto workshopy sú na ZUŠke, majú možnosť prísť rôzne deti a pri takýchto aktivitách sa môžu spoznať a spoločne aj niečo vytvoriť. A môjmu synovi Zalmanovi sa tiež veľmi páčilo, mal z toho radosť. Myslím, že aj vďaka týmto workshopom sa v ňom prehĺbuje jeho priateľstvo s hudbou, je odvážnejší a slobodnejší. Zuzana Ligeti.

Pre mňa to bolo o uvedomení, že hudba naozaj spája, najmä ak sa na jej vytvorení všetci podieľajú aktívne. To, čo potom vznikne je naozaj naše spoločné. Syn Niko si to užil asi po svojom. Všimol som si, že si užíval možnosť slobodne sa verejne prejaviť bez toho, aby musel niečo splniť alebo sa niekde napasovať. Myslím, že objavuje radosť z tvorenia. Treba s takými workshopmi pokračovať. Martin Gavalier.

Ďakujeme za ich sprostredkovanie.

S. Pastorková, H. Hilbert

Kalendár podujatí

PSST! Drieňová

Dvojdňový festival, ktorý potíchu zasiahne do každodennej rutiny štiavnického sídliska Drieňová.

piatok 14.6

Detské ihrisko Drieňová
10:00 – 15:00 Vyplozenie
14:30 Záhony

Materská škola Drieňová

11:00 Pozdrav pre seniorov
15:30 Otvorenie centra Bod K.

sobota 15.6

Sídlisko Drieňová
9:00 – 12:00 Veľké malé upratovanie

10:00, 13:00, 15:00, 17:00 Dar pre B. Štiavnicu

10:00 – 16:00 Projekt 346
13:00, 15:00 Čo si šepká Drieňová

10:00 – 18:00 Výberové ticho Bod K. / Materská škola Drieňová

10:00 Joga na desiatu
14:00 Túto nevyžením!

16:00 Detské čítanie do bodky
18:00 Ako psíček a mačička
19:00 Fotky z vašich šuflíkov

ul. L. Svobodu (vedľa SM Tesco)
10:00 – 18:00 Centrum výmeny Galéria Stojiská

10:00 – 18:00 Sídlisko s výhľadom

ZŠ J. Kollára

10:00 – 16:00 Otvorené hodiny v Centre voľného času

ul. Energetikov (bývalé klzisko)
10:00 – 18:00 Kaviareň na klzisku

Detské ihrisko

13:00 – 18:00 Maťo Herian

Bližšie informácie o tomto podujatí na www.facebook.com/almaziashtiavnica, www.almaziashtiavnica.sk